

החמץ שבחורים ובסדקים שבלב

בודקין בחורין ובסדקין

א.

כח הרע שבאדם בבחי' חמץ ובבחי' שאור, ועל זה נאמרה המצוה של בדיקה וביעור וביטול. ויש בחמץ כמו"כ מדרגות, יש חמץ הנראה לעין וידוע לאדם, ויש חמץ שאינו ידוע, יש חמץ בלוע ויש חמץ נותן טעם ויש משהו חמץ, שכל אלו הדרגות ישנן בכח

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. ביאור הענין המיוחד של הבדיקה בחורין ובסדקין הוא ע"פ מד"א בספה"ק שענין חמץ ושאר מורה על

רל נתיבות פסח שלום

הרע שבאדם, ועוד יש בחי' רע הטמון וחבוי מעין האדם, שעלול להיות כל ימיו מבלי לדעת כלל מהודון הטמון בחיבו, ועפ"ז יש לבאר ענין בדיקת חמץ על יסוד דברי הרה"ק ר' מענדל מויטבסק ז"ע בפרי הארץ (פרי תשא), כללא דמילתא שכל אדם צריך מצדף לחכמה לצדף ולזכך כל השגותיו מדותיו וכוחותיו על ה' וכו', ולא יסמוך במה שלא עבר עברה מימיו הרי מסתמא כל כוחותיו קשורים בו ית', שאין רא' לדבר, כי אולי לא בא לידי נסיון או מחמת שאר דברים המונעים אותו כמו הבושה או מה שיהי' מעתה מה בכך שלא עבר עברה אם שורש העון עצמו אינו נמחק מלבו הרי קשור בו וכו', והרי הוא הוא. ע"כ, והיינו שמלבד העבירות בפועל יש את שורש הרע השורש פורה ראש ולענה, שאפילו אם לא עבר מימיו עבירות בפועל הרי הוא נמצא עדיין בקרבו וזוהו בחובו טמון והוא כמות שהי'. וזהו ענין ביעור חמץ שענינו ובערת הרע מקרבך לבער את שורשי הרע שבקרבו. שע"פ דבה"ק של הפרי הארץ, יתכן שגם צדיק בארץ שלא חטא מעולם הרי כאשר יעלה לעולם העליון יחברו שאם כי לא מגיע לו כל עונש אבל את הדבר שבעבורו ירד לעולם לא תיקן כלל, שהשורש פורה ראש ולענה שלמען עקירתו ירד לעולם נשאר בחוקפו שלא נגע בו כלל. וע"ז נאמר אין ביעור חמץ אלא שרפה, שאם על מעשים רעים מספיק שהאדם יקבל על עצמו שמעתה לא יעשה כן, אבל לעקור את שורש הרע שלמען ירד לעולם, כזה צריך בחי' אין ביעור חמץ אלא שרפה, שצריך לשרוף ולבערו לגמרי מקרבו.

וזהו פ"י אור לארבעה עשר בודקין את החמץ, ע"ד דאיתא בלקוטי תורה מהגה"ק ר' חיים ויטאל ז"ל, שאור לארבעה עשר מרומז לעת שהאדם נכנס לשנתו הי"ד, שאז הוא נהי' יהודי, וצריך לבדוק את החמץ, היינו שבעת שהוא נהי' ליהודי צריך לבדוק אם יש בקרבו עדיין איזה חלק הרע, דכל זמן שאינו עוקר מקרבו אינו יכול להיות יהודי שלם. וכמאמר צדיקים שכאשר יהודי מברך בבוקר שלא עשני גוי, צריך שיברוק עצמו אם אין בו איזה חלק גוי או איזה אבר שהוא כגוי, וכמ"כ ביציאת מצרים, בהתקדש חג הפסח על עם ישראל, שאז מתחדש לקיחתנו לעם הנבחר לה', וכו' נהיים יהודים, צריך קודם לזה באור לארבעה עשר לבדוק את החמץ, היינו את חלקי הרע שבו ולבערו כדי שיוכל להיות יהודי, הן את החמץ

הנגלה עניני עבירות בפועל, והן את חלקי הרע הטמונים בקרבו גם אם לא חטא בפועל, שורש הרע הפורה ראש ולענה הטמון בחיבו בחורין ובסדקין, שצריך לבדוק אחריו ולבערו כדי שיוכל להכנס לתן הפסח כיהודי שלם.

ב.

ובודקין לאור הנר, הוא ע"ד מאה"כ נר ה' נשמת אדם, וכדאיתא בעבודת ישראל, הנ"ר ר"ח נשמה רוח, והיינו כמאמר מן אדמו"ר בב"א ז"ע שנשמת אדם תלמדנו, דכאשר אינו יודע מהו חלק הרע שלו, שהוא נעלם ונסתר ממנו, אזי אם מחפש ובודק אחר נקודת הרע העיקרית שלו עד מקום שידו מגעת, סופו שימצאנה מכה נשמת אדם תלמדנו, נשמת יהודי מאירה לו ומכוננת אותו שידע את הנקודה העיקרית אצלו, ובסי' ר"י קאפיל איתא דלאור הנר היינו ע"ד מאה"כ כי נר מצוה ותורה אור, שכח התורה והמצוות בודקין את החמץ, והיינו שהעצה לדעת מהו הרע הטמון בחיבו, הוא כמד"א בזה"ק (חיג כג): עה"פ או הודע אליו חטאתו, מאן קא מודע ל' אורייתא קא מודעא ל', היינו שרק ע"י שלמד תורה כח התורה מודיע לו שאינו מתנהג כראוי, והוה פ"י לאור הנר אור תורה ונר מצוה, שכח התורה והמצוות מאירים ליהודי לדעת היכן הוא החמץ שבקרבו שיוכל לבערו, הן החמץ הנראה לעין והן החמץ הכלתי נראה שאינו יודע ממנו בכלל.

וע"כ חמץ איסורו במשהו, כי הוא ע"ד רבן הפושה רח"ל בגופו של אדם, שאין נפקים בגדלו של הרקבון, מכיון שהולך ומתפשט ומרקיק את כולו, כמ"כ החמץ שהוא שורש הרע הפורה ראש ולענה, אין לו שיעור ואסור אפילו משהו, וכמאמר מן אדמו"ר בב"א ז"ע עה"פ (דברים א) ויכתו אתכם בשעיר עד חרמה, שעיר מלשון שעה, היצה"ר נאחו באדם תחילה רק במשהו כחוט השערה, ומה מכה וכותתו עד חרמה לבלתי השאיר לו שריד ופליט רח"ל, והיינו שהשעיר הזה הוא נקודת הרע העיקרית שורש הרע המיוחד לכל אדם, אשר ידע איש בנפשו מכה נשמת אדם תלמדנו מהי הנקודה המיוחדת אצלו, ובנקודה זו מכהו משעיר עד חרמה, וזה גם ענין אין ביעור חמץ אלא שריפה, ע"פ

מד"א בתורת אבות משל לאחד הרוצה לפנות יער
עבות מעציו, והי' חוטב עץ אחר עץ וראה שימיו
יכלו ולא יספיק לגמור, עד שהדליק אש גדולה
שאכלה את כל עצי היער בפעם אחת. וכמ"כ כאן
אחרי שעושים כל העצות ובודקין בחורין ובסדקין
לבער כל מיני חמץ, אין ביעור חמץ אלא שריפה, כי
כדי שלא ישאר שרשי רע בקרבו העצה היא להדליק
אש קודש כמאה"כ אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו,
ורק אז יוכל להכנס לחג הקדוש בקדושה וטהרה
עילאית.